

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.262/2021/6.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Kászonyi Ügyvédi Iroda (Felperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Kászonyi Gabriella ügyvéd) által képviselt **Felperes1** (Felperes címe) felperesnek – a dr. Haid Tibor kamarai jogtanácsos által képviselt **Alperes1** (cím5) alperes ellen munkáltató egészségsértés miatti kártérítés iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 13.M.70.508/2021/3. számú ítélete ellen az alperes 4. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 75.000 (hetvenötezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 400.000 (négy százezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság határozata és az alapjául szolgált tényállás

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2021. szeptember 15-én kelt 13.M.70.508/2021/3. számú ítéletével az alperest 5.000.000 forint sérelemdíj és 150.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte a felperes javára és akként rendelkezett, hogy a le nem rótt illeték az állam terhére marad.

[2] Az általa megállapított tényállás szerint a felperes és néhai név1 gyermekkoruk óta szerelmi kapcsolatban voltak, majd 2003-ban házasságot kötöttek. Boldog házasságukban a néhai név1 támogató, gondoskodó férj volt, a házastársaknak anyagi gondjaik nem voltak. Kezdetben a felperes szüleinél laktak, majd önerőből lakást vásároltak és azt kiadták. 2015. nyarán kezdték felújítani a felperes anyósának házát. A házastársak nagy családot terveztek, 2015. november 12-én született meg Keve utónevű fiúk, akiről édesapja nagy szeretettel gondoskodott. Ez idő alatt a felperes egyetemi tanulmányokat folytatott.

[3] Néhai név1 a Ezred1 állományában tűzszerészként szolgált, 2016. július 1-jén szolgálati feladatai ellátása közben hősi halált halt.

[4] A felperest a férje halálát követő gyászfolyamat jelentősen megviselte, kezdetben akkut stressz reakció alakult ki nála, így a tanulásba menekült. Családtagjai, barátai támogatólag álltak mellette, velük érzéseit csak nagyon korlátozottan tudta megosztani, inkább azokat magába zárta. A gyermekfelügyelet terén segítséget kapott családjától, a felelős szülői szerepben mégis egyedül kellett helytállnia, biztosítani a gyermek megfelelő felnevelésének körülményeit és feldolgozni az édesapa hiányát. A család stabilitását a tanulmányai és a munka útján igyekezett megteremteni és gyermekéről felelősen gondoskodni. Lelki sérülésének feldolgozásához 2019. nyarán fordult csak pszichiáterhez, ahol 3-4 alkalommal támogató beszélgetéseken vett részt, de az orvos által ajánlott gyógyszeres kezelést nem fogadta el. Érdemi pszichiátriai szakorvosi gyógyszeres és/vagy pszichoterápiás kezelése azóta sem valósult meg. A traumatikus veszteségét nem tudta lezárni, elgyászolni, énvédő mechanizmusként hárító magatartást tanúsított (temetőbe sem tudott kijárni, energiáját a tanulásba fektette). A gyászfolyamat akadályoztatottsága okán kialakult elhúzódozó alkalmazkodási zavar 5%-os egészségkárosodást eredményezett. A pszichés tüneteket enyhítette volna szakember segítségének igénybevétele, a poszttraumás stressz-zavar azonban nagy valószínűséggel spontán lezajlott. Pszichés zavar nem tekinthető véglegesnek, az idő múlása, illetve a terápiás eljárás és más jellegű énvédő mechanizmus kialakítása javíthat az állapotán.

[5] Az elhunytat az alperes késelem nélkül hősi halottnak nyilvánította.

[6] A Alperes1 Védelemgazdasági Hivatala 2016. július 6-án szám1 számú határozatával elismerte a honvédség kártérítési felelősségét a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 172. § (1) bekezdése, 174. § (1) és (2) bekezdése alapján, kártérítési előlegként 5.000.000 forintot állapított meg a felperes részére azzal, hogy az a későbbi kártérítésbe vagy sérelemdíjba beszámítandó.

[7] A Alperes1 Hatósági Hivatala elsőfokú munkabiztonsági hatóságként 2016. augusztus 17-én a szám4 számú minősítő határozatával a perbeli balesetet szolgálati kötelemekkel összefüggőnek minősítette.

[8] A felperes a részére kifizetett előleg felül további 20.000.000 forint sérelemdíj és kártérítés iránt 2016. október 12-én a Hjt. 177. §-a alapján igénybejelentéssel élt az alperes felé.

[9] A Hivatal 2016. november 10-én kelt szám2 számú elsőfokú határozatával a felperesnek a vagyoni kártérítés mellett 10.000.000 forint sérelemdíjat állapított meg, amelybe beszámítani rendelte a korábban megállapított 5.000.000 forintot. Az alperes kiskorú név2 részére összesen 20.000.000 forint sérelemdíjat állapított meg határozatban. A felperes fellebbezése folytán eljáró Alperes1 a 2017. január 25-én kelt szám3. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

[10] A felperes többszörösen módosított 5.000.000 forint sérelemdíj iránti kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság megalapozottnak találta. Döntését a Hjt. 174. § (1) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) bekezdésére, 2:43. § a) pontjára, 2:52. § (1)-(3) bekezdésére és a 10/2013. (VIII. 12.) HM rendelet 34. § (7) bekezdésére alapította.

[11] Mindenekelőtt rögzítette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdése alapján a perben a felperesnek kellett alátámasztani a lelki egészséghez és a teljes családi élethez való jogának sérelmét, az alapjául szolgáló körülmények fennállását bizonyítania kellett.

[12] Hangsúlyozta, hogy a felperes nem volt elzárva attól, hogy a perben a pert megelőző kártérítési eljárásban előadottakhoz képest új tényeket, körülményeket, új bizonyítási indítványokat is megjelöljön. Ezt megerősíti a Kúria ugyanezen balesettel érintett, más hozzátartozó által előterjesztett kártérítési igény elbírálásáról szóló Mfv.X.10.179/2020/9. számú ítélet, amely szerint a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy az alperes határozathozatalakor figyelembe vett mérlegelési szempontokon túlmenően vannak-e még olyan körülmények, amelyek a sérelemdíj emelését indokolják. Megállapította továbbá, hogy a perbeli bizonyítékok figyelembevételének nem képezte akadályát, hogy a felperes csak a per kései szakaszában nevesítette az általa elszenvedett személyiségi jogsérelmeket, mivel a perben felvett, illetve utólag hivatkozott bizonyítás alkalmas volt e jogi hivatkozások alátámasztására. Rámutatott továbbá, hogy a Hjt. 177. §-a és a megelőző eljárás részletes szabályairól szóló 10/2013. (VIII. 12.) HM rendelet – kártérítési eljárás megindulásakor hatályos szövege – nem írta elő a megelőző eljárás lefolytatását. Így az a körülmény, hogy a felperes a per tárgyát képező kártérítési igényével egyazon megelőző eljárásban is előterjesztett igényt, nem lehetett akadálya annak, hogy a perben egyéb körülményeket is előadjon.

[13] A nem vitatottan szolgálati kötelemekkel összefüggő perbeli baleset és a lelki egészségsérelem bekövetkezte közötti ok-okozati összefüggés alátámasztásául a felek által nem kifogásolt és aggálytalannak tekinthető igazságügyi pszichiátriai szakértői véleményt vette figyelembe. Rámutatott, hogy külön bizonyítást az nem igényelt, hogy a felperes teljes családi életben való éléséhez való joga sérült és e sérelem a balesettel oksági összefüggésben merült fel. Bizonyítékként nem tudta figyelembe venni a felperes testvérének, tanú3nak a tanúvallomását, mivel meghallgatását megelőzően elmaradt a Pp. 170. § (1) bekezdés a) pontja szerinti figyelmeztetés, ismételt meghallgatása pedig személyi körülményei miatt nem volt foganatosítható. A perben meghallgatott további két tanú (tanú1 és tanú2) vallomása alátámasztotta a felperes balesetet megelőző életkörülményeire és a balesetnek az életére gyakorolt hatásaira vonatkozó állításait. A tanúk által a felperes gyászfeldolgozására, a balesetet követő élettevékenységeire tett laikus megállapítások összhangban voltak a pszichiátriai szakvéleménnyel. Így hitelt érdemlőnek tekintette azokat azzal együtt is, hogy a tanúk a felperes szoros baráti köréhez tartozó személyek. Ugyanakkor a sérelemdíj mértéke vonatkozásában figyelmen kívül hagyta bizonyítatlanság okán azt a felperesi állítást, hogy nem tudott méltó módon elbúcsúzni elhunyt férjétől a temetés során.

[14] Rögzítette, hogy a felperes sérelemdíjra való jogosultságának jogalapját az alperes érdemben maga sem vitatta, a perbeli jogvita tárgyát kizárólag a sérelemdíj összezszerúsége képezte. Megállapította, hogy a Hjt-nek a Ptk. ugyan nem képezi háttérjogszabályát, de a Hjt. 174. § (1) bekezdése szerinti utaló rendelkezés értelmében a Ptk. sérelemdíjra vonatkozó szabályai alkalmazhatóak. Így a Ptk-ban írt szempontok mérlegelésével, a töretlen bírói gyakorlatra is utalva (PJD 2016.17, PJD 2016.14 és EBH 2019.M.1.) az eset összes körülményének értékelésénél figyelembe vette a sérelemdíj kettős – reparációs és preventív – funkcióját azzal, hogy a felek hivatkozásai elsősorban a reparációs funkcióval álltak összefüggésben. Mivel kiskorú név2 sérelemdíj iránti igényével összefüggésben bírósági eljárás van folyamatban, így az általa – mint a felperes közvetlen környezetébe tartozó személyként – elszenvedett veszteségeket jelen perben önállóan nem értékelte.

[15] Mindenekelőtt a jogsérelemnek az eset objektív körülményeiből is megállapítható súlyát vette figyelembe. Értékelte a házastársak kiegyensúlyozott párkapcsolatát, ezzel összefüggő jövőbeli életterveiket, amelyek véglegesen megghiúsultak. Figyelembe vette, hogy a csecsemő korú közös gyermek felnevelésével kapcsolatos erkölcsi és anyagi felelősség kizárólag a felperesre hárul, holott jelentős szerepet vállalt volna ebben házastársa. A gyermek életében bekövetkezett veszteségek feldolgoztatása, kiegyensúlyozása további terheket ró a felperesre, a gyermeknevelés során így a felperes rendkívül súlyos mértékű, visszafordíthatatlan sérelmet szenvedett, amely lelki, egészségi ártalomban is kiütközött. Továbbá sérült a családban éléshez való joga is és mindez súlyos negatív változásokkal járt életkörülményeire is. Mindezek egy kiemelkedő összegű sérelemdíj meghatározását alapozzák meg.

[16] Rámutatott, hogy az alperes a kiskorú gyermek részére saját döntése alapján 20.000.000 forint összegű sérelemdíjat határozott meg és a felperes vesztesége semmi esetre sem mondható kisebb fokúnak, mint a gyermeké. A boldog kapcsolatban fiatalon elveszített házastárs, szülőtárs halála nem tekinthető kisebb tragédiának, mint a gyermek esetében

édesapja elvesztése. Ezért nem hagyható figyelmen kívül a gyermek részére az alperes által megállapított sérelemdíj összege sem az összegszerűség meghatározása során, ahogy az sem, hogy a balesetben elhunyt másik katona élettársa részére az alperes által megállapított 10.000.000 forinton felül a Kúria a fentebb említett ítéletében további 10.000.000 forint sérelemdíjat tartott alaposnak.

[17] Hangsúlyozta, hogy mivel a sérelemdíj nem kártérítés, mérséklésének a kárenyhítési kötelezettség elmulasztása miatti kármegosztás alapján nincs helye (Mfv.X.10.064/2020/4.). A felperes azon magatartását, hogy az elhúzódó gyászfolyamat orvoslására nem vett igénybe kellő pszichológusi, pszichiátriai szaksegítségét, az összegszerűség megállapításánál mérlegelési szempontként értékelte. Bár a tünetek enyhítéséhez a felperes célszerű magatartása valóban hatékonyabban hozzájárult volna, azonban a kialakult élethelyzetben a felperes mégis tevőlegesen hozzájárult saját és gyermeke életkörülményeinek normalizálásához, a baleset rá és környezetére gyakorolt negatív hatásainak kiküszöböléséhez, enyhítéséhez. Nem lehet ugyanis figyelmen kívül hagyni, hogy a felperes tanulmányokat folytatott, dolgozott, a támogató környezetétől segítséget fogadott el, a rendes lakhatási körülményeket az alperes segítségével megvalósította, ezáltal nem állítható, hogy hanyagul járt el a következmények mérséklése terén. Így nem tulajdonított akkora jelentőséget annak, hogy saját pszichés károsodásának csökkentését nem kellően hatékony, nem megfelelő stratégia választásával hátráltatta, hiszen egyébként is extrém mértékű sérelem érte. A szakértői vélemény szerint a felperes egyébként később is hatékonyan pótolhatja a gyászfeldolgozás hiányát.

[18] Ugyanakkor a biztosítás hiányára vonatkozó felperesi hivatkozást nem találta alaposnak, mivel annak a baleset megelőzése és a felperessel szemben az alperest terhelő helytállás mértékének vonatkozásában nem volt jelentősége (Mfv.I.10.518/2017/6.). Az alperesi magatartás felróhatóságát a prevenciós funkció kapcsán mérlegelési szempontként nem tudta figyelembe venni, mivel e körülmények titokkörbe tartozóak. Ugyancsak nem értékelhette a balesetből eredő vagyoni igények mikénti kielégítését, ellenben azt figyelembe vette, hogy a következmények enyhítése vonatkozásában az alperes támogatólag viszonyult a felpereshez és gyermekéhez, még ha a lakhatási támogatást nem a legkedvezőbb konstrukcióban is nyújtotta. Mindezek alapján nem találta eltúlzottnak a felperes által igényelt sérelemdíj összegét.

[19] A Pp. 78. §-a alapján kötelezte az alperest a perköltség viselésére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben, rögzítve a mérlegelés szempontjait, így a felperesi jogi képviselet ellátása körében felmerült körülményeket, melyek az ügyvédi munkadíj csökkentését támasztották alá. Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja szerinti teljes személyes illetékmentessége folytán akként rendelkezett, hogy a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján a le nem rótt illetéket az állam viseli. Ugyanezen rendelet (2) bekezdése alapján a perrel felmerült tanúdíj és szakértői díj viselésére az alperest kötelezte.

Az alperes fellebbezése

[20] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel és elsődlegesen annak megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan a marasztalási összeg 2.000.000 forintra történő leszállítását, harmadlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte és igényt tartott a perrel felmerült költségei megtérítésére is.

[21] Érvelése szerint a Hjt. 173. § (1a) bekezdése, 168. § (6)-(8) bekezdése és a Ptk. 1:2. § (2) bekezdése alapján a Hjt. háttérjogszabályának nem tekinthető a Ptk., a szolgálati viszonyra annak rendelkezései nem alkalmazhatóak, ezzel ellentétes megállapításai az elsőfokú ítéletnek a Hjt. 3. §-ába és a Ptk. 1. §-ába ütközőek. A sérelemdíjra vonatkozó igény kapcsán a Hjt. szerinti kárigények érvényesítésére vonatkozó szabályok szerint kell eljárni, így előzetes kártérítési eljárás lefolytatására van szükség és a másodfokú határozat meghozatalával nyílik meg a bírósági jogorvoslat. A felperes 2016-ban előterjesztett kártérítési igényére épült a perbeli kártérítési határozat, így az ezt követő tények nem alapozhatják meg a sérelemdíjat, kizárólag azok, amelyek a kártérítési eljárást elindító kérelem előterjesztéséig keletkeztek.

[22] Hangsúlyozta továbbá, hogy a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiuma 1/2013. (VI. 17.) határozatával elfogadott kollégiumi véleménye is irányadó az igény elbírálásával kapcsolatosan. Ennek értelmében a felperesnek igazolnia kell azt, hogy mely alperesi magatartás milyen személyiségi jogi jogsértést eredményezett. A felperes esetében sem a kártérítési kérelemben, sem a keresetben, sem a 2020. október 26-án kelt előkészítő iratban nem szerepelt személyiségi jogi jogsértés megnevezése, így nem volt abban a helyzetben, hogy nevesített személyiségjog megsértése vonatkozásában nyilatkozhasson, illetve határozatot hozhasson. A felperes ezt követően az elsőfokú bíróság által biztosított határidő alatt sem jelölt meg konkrét személyiségi jogsértést, kizárólag a 2021. szeptember 15-i tárgyaláson a pervitelt segítő bírói kérdésre adta elő azt a két személyiségi jogot (teljes családi élethez, lelki egészséghez való jog), amelyek megsértésére az összecszerülésében szintén módosított kereseti kérelmet alapította. Az elsőfokú bíróság ezen a tárgyaláson a tárgyalást berekesztette, így nem állt módjában érdemben nyilatkozni a felperes módosított keresetére.

[23] Az elsőfokú bíróság által korábban meghozott pervezető végzéseket úgy kellett értelmezni, hogy a felperes a továbbiakban el volt zárva keresete módosításától, mert többszörösen túlhaladta a rendelkezésére bocsátott határidőt. Így csak arról a kereseti kérelemről lehetett volna jogszerűen döntenie az elsőfokú bíróságnak, amelyeket a felperes 2021. szeptember 15-e előtt előadott, az ezzel ellentétes döntés a Pp. 2. §, 3. §, 8. §, 104. §, 105. §, 141. §, 164. § és 215. §-ba ütköző. A perbeli esetben alappal bízott abban, hogy a konkrét személyiségi jogi jogsérelmet meg nem nevező keresetről és nem annak a berekesztés előtti szóbeli módosításáról dönt a bíróság, különös tekintettel arra, hogy egyáltalán nem biztosított az elsőfokú bíróság határidőt arra, hogy a módosított keresetre nyilatkozhasson.

[24] Mindezek okán kérte, hogy az ítéltábla a szóban előterjesztett keresetmódosítást ne vegye figyelembe annak elkészítése miatt és elsősorban kártérítési kérelem, másodsorban a kereseti kérelem 2021. szeptember 15-e előtti tartalma szerint hozzon ítéletet, ezek alapján pedig a kereset elutasításának van helye, mivel a felperes konkrét személyiségi jogi jogsértést nem jelölt meg az említett időpontig.

[25] A másodlagos fellebbezési kérelem indokaként a Hjt. 168. § (6) bekezdésére hivatkozott, amely értelmében a sérelemdíj fizetésre kötelezés esetén is a kártérítés szabályait kell alkalmazni, e körben pedig arra kell figyelemmel lenni a bírói gyakorlat értelmében is, hogy a felperes nem tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének. A perben beszerezett orvosszakértői vélemény szerint azzal, hogy a felperes pszichiáter segítségét csak 3 évvel a tragédia után vette igénybe, maga is hozzájárult ahhoz az állapotához, amelyre a sérelemdíj iránti igényét alapítja. A kárenyhítő magatartás elmaradása, illetve korlátozott mértéke legfeljebb 2.000.000 forint összegű sérelemdíjat tesz megalapozottá.

[26] Harmadlagos fellebbezési kérelme indokául a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdésére utalva azt hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság elzárta az eljárási jogai gyakorlásától azáltal, hogy a 2021. szeptember 15-én módosított kereset tartalma szerint döntött ugyanezen a tárgyalási napon és nem biztosított határidőt nyilatkozattételre, ellenbizonyítás indítványozására, amely vélhetően nagy terjedelmű lett volna. Emiatt az eljárás megismétlése szükséges.

A felperes fellebbezési ellenkérelme

[27] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az érdemben helyes elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont következtetései, jogi álláspontja is megalapozott és az indokolási kötelezettségének is maradéktalanul eleget tett.

[28] A fellebbezésben tett állításokkal szemben már a 2017. március 8-án kelt kereseti kérelem konkrétan tartalmazta a teljes családban éléshez való jog sérelmére vonatkozó hivatkozását és részletes tényelődadását. Ezen személyiségi jogsértés konkrét megjelölését tartalmazzák a későbbi nyilatkozata is, így például a 2020. szeptember 4-én kelt előkészítő irat. Hangsúlyozta, hogy a bíróságnak a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat a Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint kell figyelembe venni. A perbeli nyilatkozatai tartalmuk szerint kiterjedtek a lelki egészséghez való jogra is és a perben folyt bizonyítás is ezen igény megalapozottságát támasztotta alá, ahogy a keresetben megjelölt jogalapi hivatkozás is (Hjt. 174. § (1) bekezdése) a sérelemdíjra vonatkozó igényre utal.

[29] A kereset elbírálására a Ptk. rendelkezéseit helytállóan alkalmazta az elsőfokú bíróság és helyesen vette figyelembe az általa csatolt, kezelőorvosától származó szakorvosi véleményt a lelki egészségsérelemnek bizonyítására. Ebben poszttraumás pszichogén károsodás került megállapításra, ez alapján indítványozta a perbeli orvosszakértő kirendelését, aki megállapította a perbeli traumatikus veszteséggel okozati összefüggésben létrejött elhúzódó alkalmazkodási zavarát, amely elhúzódó gyászreakcióként értékelhető és az egészségekárosodása emiatt 5%-os mértékű.

[30] A fellebbezésben hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának véleménye cáfolja az alperesi érvelést, a Ptk. alapján ugyanis a személyiségi jogot sértő magatartás minősül kötelemkeletkeztető ténynek, ezért kizárólag ennek a rögzítése, körülírása szükséges. Meg kell jelölni a megsértett személyhez fűződő jogot is, kivéve, ha ennek mibenléte az előadott tényekből egyértelműen megállapítható. Továbbá az alperes úgy érvelt, hogy a peres eljárást megelőzően, illetve a perben sem volt abban a helyzetben, hogy dönthessen a konkrét személyiségi jogok megsértése tárgyában, ezen nyilatkozatával azonban azt ismerte el, hogy a pert megelőzően megfizetett 10.000.000 forint összeg meghatározásakor a jelen perben megjelölt személyiségi jogok sérelmét nem vette figyelembe, ezáltal a már megfizetett sérelemdíj összegén felül állapítandó meg a perbeli sérelemdíj.

[31] Megítélése szerint az alperes másodlagos és harmadlagos fellebbezési kérelme nem kellően határozott és indokolása is megalapozatlan. A kárenyhítési kötelezettség elmulasztása körében az alperes által hivatkozott érvek a szakértői vélemény szöveggörnyezetéből, annak összefüggéseiből kiragadott részleteken alapulnak. Hangsúlyozta továbbá, hogy keresetét a Pp. 146. § (1) bekezdése alapján a tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztathatta, ugyanakkor az (5) bekezdés alapján az általa előadottak még keresetváltogatásnak sem tekinthetőek. Kizárólag azt a jogi álláspontját fejtette ki, amelyről az alperesnek az Mfv.X.10.179/2020/9. számú kúriai ítélet alapján peres félként már egyébként is tudomása volt. Ebben az ítéletben a Kúria rámutatott, hogy a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy az alperes határozathozatalakor figyelembe vett mérlegelési szempontokon túlmenően vannak-e még olyan körülmények, amelyek a sérelemdíj emelését indokolják. A megelőző eljárásban előterjesztett igény semmiképp nem lehetett akadálya annak, hogy a perben egyéb körülményeket is előadjon.

[32] A lelki egészségsérelem bekövetkezése, a szolgálati kötelemekkel összefüggő balesettel való oksági összefüggése, továbbá az egészségsérelem kezelése, a gyógyulást elősegítő, gátló körülmények azonosítása vonatkozásában a nem kifogásolt tartalmú, aggálytalan igazságügyi pszichiátriai szakértői véleményt helyesen vette alapul ítélezése során az elsőfokú bíróság. A jogsérelemnek az eset objektív körülményeiből is megállapítható súlyát értékelve megalapozott döntést hozott az összegszerűség körében. Rámutatott, hogy az alperesnek a per során mindvégig lehetősége volt az „ellenbizonyításra”, ezzel azonban nem élt.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[33] A fellebbezés nem alapos.

[34] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg és abból az irányadó jogszabályok alkalmazásával érdemben helyes döntést hozott. A másodfokú bíróság teljeskörűen osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a bizonyítékból levont következtetések tekintetében, ezért azok megismétlését mellőzte és a fellebbezés kapcsán az alábbiakra mutat rá.

[35] Az alperes fellebbezése a felperest néhai házastársa szolgálati kötelemmel összefüggő balesete során bekövetkezett halálával összefüggésben ért személyiségi jogi sérelem ellenértékeként megítélt kompenzációt érintette mind jogalapjában, mind összepszerűségében. Az elsőfokú bíróság döntését a Hjt. és a Ptk. rendelkezéseire alapította, megemlítve azt, hogy a Hjt.-nek a Ptk. nem képezi háttérjogszabályát, de egyéb speciális szabály hiányában – mivel a Hjt. 174. § (1) bekezdése utal a Ptk. szerinti sérelem jogintézményére – azt alkalmazhatónak találta. Az alperes fellebbezésében kifogásolta az elsőfokú bíróság döntését e körben, és részletesen idézte a Hjt. 173. § (1) és (1a) bekezdését, illetve a 168. §-át.

[36] A Hjt. 173. § (1a) bekezdés 2014. március 15-től (a Ptk. hatályba lépésétől) 2019. január 1-jéig hatályos rendelkezése szerint a Honvédség köteles megfizetni az állomány tagjának személyiségi jogainak megsértésével összefüggésben felmerült sérelemdíját. 174. § (1) bekezdése értelmében a Honvédség köteles megtéríteni az állomány tagja közeli hozzátartozójának vagy élettársának a károkozással összefüggésben felmerült kárát és indokolt költségeit. A Honvédség köteles megfizetni az állomány tagja közeli hozzátartozójának vagy élettársának a személyiségi jogainak megsértésével összefüggésben felmerült sérelemdíját is.

Az alperes által hivatkozottakkal ellentétben a Hjt. 173. § (1a) bekezdése csak 2019. január 1-jétől tartalmaz a sérelemdíj megállapítása kapcsán a Hjt. 168. § (6)-(8) bekezdésének alkalmazására való utalást, annak megfogalmazásai az egyes törvényeknek a Magyar Honvédség új szervezeti rendjének kialakításával összefüggő módosításáról szóló, 2018. évi CX. törvénnyel került beiktatásra a Hjt.-be a Ptk. 2:52. § (2) és (3) bekezdésének átültetésével.

[37] A felperes személyiségi jogának megsértése néhai név 2016. július 1-jén történt halála és az azzal összefüggő lelki sérelem miatt következett be, ezért az elsőfokú bíróság külön jogszabályi előírás hiányában helytállóan alkalmazta a Ptk. szabályait a sérelemdíj összepszerűségének meghatározása érdekében. Általában a Ptk. nem háttérjogszabálya a szigorú alá-fölérendeltségi viszonyt szabályozó Hjt.-nek. Ugyanakkor a szolgálati viszonyhoz kapcsolódó, annak ellátásával összefüggő személyiségi jogsértés miatt felmerülő, a Hjt. 173. § és 174. §-ban szabályozott sérelemdíj a Ptk. 2:52. §-a szerinti sérelemdíjjal azonos jogintézményt jelent. Ezzel azonosan járt el a Kúria is a perbeli

balesettel érintett másik család tagjainak sérelemdíj iránti igényének elbírálásakor, döntését a Ptk. sérelemdíjra vonatkozó szabályaira alapítva.

[38] A felperes már a perbeli igényérvényesítést megelőzően az alpereshez benyújtott kártérítési igényében bejelentette sérelemdíj iránti igényét, személyiségi jogai megsértésével összefüggésben részletesen leírta azt, hogy férje halálával milyen hátrányokkal kell szembenéznie. Ezt követően keresetében is megjelölte a teljes családban éléshez fűződő személyiségi joga megsértését, illetve a per során végig hivatkozott arra, hogy lelkiekben, pszichésen hogyan érintette házastársa elvesztése. Ezért a Pp. 3. § (2) bekezdése alapján, miszerint a bíróság köteles a beadványokban előadottakat tartalmuk szerint értelmezni, az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást ezen polgári eljárási alapelv figyelembevételével, helyesen folytatta le és értékelte a felperest ért lelki hátrányokat is.

[39] Az alperes a felperes beadványait az elsőfokú eljárás során szabályszerűen átvette, az azokban foglaltakra és a perben meghallgatott tanúk vallomására, úgyszintén a kirendelt szakértő véleményére reagálhatott, észrevételei megtételére az elsőfokú bíróság megfelelő határidőt biztosított, a tárgyalás berekesztését megelőzően úgy nyilatkozott, hogy bizonyítási indítványa nincs. Mindezek okán az alperes az eljárási jogai megsértésére alaptalanul hivatkozott, az általa megjelöltek az ítélet hatályon kívül helyezésének jogszerű alapjául nem szolgálhattak.

[40] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az eset összes körülményének helytálló mérlegelésével döntött a sérelemdíj mértékéről is. Figyelembe kellett venni a sérelemdíj összegének meghatározásakor, hogy a sérelemdíj az ember személyisége, értékminősége változásának kompenzálására hivatott, amely jellegét tekintve egy kárpótlás, egy elégtétel kíván lenni az elszenvedett nem vagyoni hátrányért. Azt is helytállóan állapította meg, hogy a következőkes ítélezési gyakorlat szerint a sérelemdíj összecszerűségének megállapítása során (akár a kárenyhítési kötelezettsége elmulasztása, megsértése miatt) a kármegosztás – a jogintézmény jellegére figyelemmel – nem alkalmazható (Kúria Mfv.X.10.064/2020/4.). Ezért az összecszerűség szempontjából a kárenyhítési kötelezettség teljesítése nem értékelhető, azt csak a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése körében lehetett mérlegelni. Ennek kapcsán pedig perdöntő volt a felperesnek néhai név1 halálát követő, a saját és gyermeke élethelyzetének stabilizálására törekvő magatartása.

[41] A sérelemdíj összecszerűsége kapcsán nem jogszabálysértő annak kiemelt figyelembevétele, hogy a közeli hozzátartozó halála súlyos személyiségi jogsérelem és a haláleset a felperes egész életére kiható jóvátehetetlen következményt jelent. Jelen esetben mindezt azzal kell együtt értékelni, hogy a felperes fiatal felnőtt férjét veszítette el, akivel fiatalkoruk ellenére már évtizedes, szoros kapcsolatban álltak a házasságkötést megelőzően is. A felperes csecsemő gyermekével egyedül maradt anyagilag és érzelmileg is kiemelkedően nehezített helyzetben és ezen körülmények között kellett a család biztonságát, lelki egyensúlyát megteremtenie. A személyiségi jogsérelem súlyát tehát nem csökkenti az a körülmény, hogy a felperes és férje házassága még nem évtizedekig tartott, nagyon erős és szoros kötelék volt közöttük, ezt a tanúvallomások hitelt érdemlően alátámasztották.

[42] A felperest ért helyrehozhatatlan, egész életére kiható következményeket, a személyiségi jogi sérelmeket az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe, helytállóan mérlegelte az összecszerűség megállapítása során a releváns körülményeket, ezért annak leszállítására és nem látott lehetőséget a másodfokú bíróság. Ez utóbbi kapcsán rámutat a bíróság, hogy a felperesnek lehetőség volt a tárgyalás berekesztéséig a kereseti kérelme esetleges pontosítására, azonban a tartalom szerinti elbírálás értelmében új tényeket a felperes egyébként sem adott elő, a bizonyítási eljárást pedig a bizonyításra szoruló tények kapcsán teljeskörűen lefolytatta az elsőfokú bíróság az ítélethozatalt megelőzően. Így e körben sem talált a másodfokú bíróság olyan eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését megalapozná.

[43] A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – helyes indokainál fogva – helybenhagyta.

Záró rendelkezések

[44] A fellebbezési pertárgyérték a fellebbezéssel vitatott érték összegében, azaz összesen 5.000.000 forintban alakult, a másodfokú bíróság a Pp. 78. § (1) vagy (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése szerint perköltség viselésére.

[45] Az alperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja szerinti személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt, Itv. 46. § (1) bekezdése szerint számított fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2022. február 17.

dr. Orosz Andrea s.k.
a tanács elnöke

dr. Szalai Beatrix s.k.
előadó bíró

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.
bíró